

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Ludmily Valentové a soudců JUDr. Jakuba Camrdy, Ph.D. a JUDr. Lenky Matyášové, Ph.D. v právní věci žalobce: **Sun Ship 05, s. r. o.,** se sídlem Velehradská 593, Staré Město, zastoupený Mgr. Filipem Lederem, advokátem se sídlem Lidická 57, Brno, proti žalovanému: **Odvolací finanční ředitelství,** se sídlem Masarykova 31, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Českých Budějovicích ze dne 1. 3. 2013, č. j. 10 Af 592/2012 - 27,

takto:

I. Kasační stížnost se zamítá.

II. Žalovanému se nepřiznává náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

Odůvodnění:

Žalobce je provozovatelem fotovoltaické elektrárny v obci Hulín o celkovém instalovaném výkonu 0,989 MW. Vyrobenou elektřinu dodává distribuční společnosti E.ON Distribuce, a. s. za cenu stanovenou cenovým rozhodnutím Energetického regulačního úřadu. Výkupní cena za elektřinu vyrobenou v období měsíce února 2012 podle žalobce činila 838 218,73 Kč. Distributor ovšem žalobci vyplatil jen část z této částky, sníženou o srážku odvodu za elektřinu ze slunečního záření dle § 7a a násl. zákona č. 180/2005 Sb., o podpoře výroby elektřiny z obnovitelných zdrojů energie a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o podpoře využívání obnovitelných zdrojů“).

Žalobce podal u Finančního úřadu v Českých Budějovicích stížnost na postup distributora, jakožto plátce daně, podle § 237 odst. 3 zákona č. 280/2009 Sb., daňový řád. Správce daně však stížnost rozhodnutím ze dne 9. 7. 2012, č. j. 369241/12/077910302673,

zamítl. Žalobce následně napadl rozhodnutí správce daně odvoláním, které Finanční ředitelství v Českých Budějovicích rozhodnutím ze dne 18. 9. 2012, č. j. 6965/12-1200, zamítlo a potvrdilo rozhodnutí správce daně.

Žalobce poté podal žalobu proti odvolacímu rozhodnutí u Krajského soudu v Českých Budějovicích, který ji však rozsudkem ze dne 1. 3. 2013, č. j. 10 Af 592/2012 - 27, zamítl. Krajský soud totiž dospěl k závěru, že distributor provedl srážku v souladu se zákonem o podpoře využívání obnovitelných zdrojů a v souladu se zákonem postupovaly i finanční orgány. Krajský soud přitom poukázal na to, že ústavností právní úpravy zavádějící odvod z elektřiny ze slunečního záření se zabýval Ústavní soud v nálezu ze dne 15. 5. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 17/11, zveřejněném pod č. 220/2012 Sb., a shledal, že je souladná s ústavním pořádkem. K žalobcovu tvrzení, že právě jeho případ je hodný zvláštního zřetele, krajský soud uvedl, že podle § 75 odst. 1 s. ř. s. se při přezkoumání rozhodnutí správního orgánu vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době vydání napadeného rozhodnutí. Napadeným rozhodnutím byl přezkoumáván postup plátce daně, a nikoliv žalobcova hospodářská situace. Žalobce teprve v podání ze dne 3. 1. 2013 doplnil, že provedení srážky odvodu má v jeho případě tzv. rdousící efekt a navrhl provedení důkazu znaleckým posudkem z oboru ekonomie. Tuto novou argumentaci uplatnil žalobce až po uplynutí lhůty k podání žaloby a krajský soud se jí tak podle § 71 odst. 2 s. ř. s. nemohl zabývat. Provedení důkazu znaleckým posudkem, jehož vypracování žalobce požadoval, nebylo potřebné, krajský soud se totiž nezabýval ani nemohl zabývat dopadem odvodu na žalobcovu hospodářskou situaci.

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) podal proti rozsudku krajského soudu kasační stížnost, opírající se o důvody uvedené v § 103 odst. 1 písm. a) a d) s. ř. s., tj. namítá nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky krajským soudem v předcházejícím řízení a nepřezkoumatelnost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

Stěžovatel předně namítá, že krajský soud při posouzení věci nevzal do úvahy konkrétní okolnosti daného případu, včetně formy financování výstavby a provozu fotovoltaické elektrárny. Výstavba a počáteční provoz fotovoltaické elektrárny byly financovány zásadně z cizích zdrojů, jednak z bankovního úvěru, jednak z půjčky. Po zavedení odvodu není stěžovatel schopen splácet v celé výši půjčku ani jistinu bankovního úvěru. Zavedení odvodu tak má krátkodobý rdousící efekt a dlouhodobě vede ke ztrátové situaci, jež je zásadně likvidační. K prokázání tohoto tvrzení stěžovatel navrhl provedení důkazu účetními výkazy za rok 2011. Řešení rdousícího efektu prostřednictvím institutu posečkání daně není konstruktivní, vede toliko k oddálení zátěže, nikoliv k úlevě jako takové. Navíc stěžovatel tvrdí, že v jeho případě bylo zamezeno garantované návratnosti investice do výstavby fotovoltaické elektrárny.

Stěžovatel dále namítá, že se krajský soud nedostatečně a nesprávně vypořádal s návrhem na provedení důkazu posudkem soudního znalce ohledně existence tzv. rdousícího efektu. Soud návrh neprovedl s odkazem na § 75 odst. 1 s. ř. s. a s odůvodněním, že v době vydání rozhodnutí nemohl existovat rdousící efekt, jelikož uvedený nález Ústavního soudu ve věci sp. zn. Pl. ÚS 17/11 byl vydán až po podání žaloby. Existence rdousícího efektu ovšem není dle stěžovatele odvislá od vydání nálezu

Ústavního soudu. Jde o objektivní stav, který zde existoval a který vznikl v důsledku zavedení daného odvodu z vyrobené elektrické energie. V této souvislosti stěžovatel poukázal na to, že pojem „rdousící efekt“ není žádné novum, ale je obecně znám i z jiných rozhodnutí Ústavního soudu. Znaleckým posudkem bylo možné podchytit skutkový i právní stav k okamžiku vydání žalobou napadeného rozhodnutí. Neprovedení navrhovaného důkazu proto představuje podle stěžovatele svévoli krajského soudu.

Stěžovatel navrhuje, aby Nejvyšší správní soud zrušil rozsudek krajského soudu stejně jako předcházející rozhodnutí finančních orgánů.

Žalovaný se ve vyjádření ztotožnil se závěry krajského soudu. Finanční orgány postupovaly v daném případě v souladu se zákonem, jehož normativní vyjádření umožňuje nepochybný a jednoznačný gramatický výklad. Ústavní soud ostatně dospěl k závěru, že právní úprava odvodu z elektřiny ze slunečního záření není protiústavní a finanční orgány jsou platnou právní úpravou vázány. Žalovaný tak navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), je podána oprávněnou osobou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů, přičemž zkoumal, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Pokud jde o důvody podané kasační stížnosti, Nejvyšší správní soud připomíná, že se obdobnými námitkami již dříve zabýval např. ve svých rozsudcích ze dne 13. 3. 2013, č. j. 7 Afs 9/2013 – 25, ze dne 16. 5. 2013, č. j. 7 Afs 29/2013 – 29, ze dne 23. 5. 2013, č. j. 1 Afs 16/2013 – 32, či ze dne 29. 5. 2013, č. j. 7 Afs 24/2013 - 33 (všechny uvedené rozsudky jsou dostupné na www.nssoud.cz). Tak jako v nyní posuzovaném případě, i v uvedených věcech se jednalo o přezkum rozhodnutí finančních orgánů ve věci odvodu za elektřinu ze slunečního záření, který byl sražen subjektům náležejícím do stejné skupiny jako stěžovatel, a to z výkupní ceny za vyrobenou elektřinu, přičemž Nejvyšší správní soud ve všech případech obdobně formulované kasační stížnosti zamítl. Na argumentaci uvedenou v těchto rozhodnutích pak Nejvyšší správní soud navazuje i v nyní posuzované věci.

Nejvyšší správní soud se v prvé řadě zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu. Stěžovatel spatřuje tuto nepřezkoumatelnost v tom, že se krajský soud nevypořádal s návrhem na provedení důkazu znaleckým posudkem, jímž mělo být prokázáno, že v důsledku zavedení odvodu z elektřiny ze slunečního záření se stěžovatel ocitl v takové ekonomické situaci, že není s to dostát svým splatným závazkům a nastolená situace je pro něj dlouhodobě likvidační.

Krajský soud k tomuto návrhu na dokazování v odůvodnění napadeného rozsudku uvedl, že stěžovatel uplatnil námitku týkající se rdousícího efektu, resp. likvidačního

účinku odvodu až v replice ze dne 3. 1. 2013. Tento nový žalobní bod uplatněný v replice byl však podán až po uplynutí lhůty k podání žaloby, a proto k němu krajský soud podle § 71 odst. 2 s. ř. s. nemohl přihlédnout. Vzhledem k tomu, že se stěžovatelův důkazní návrh vztahoval právě k žalobnímu bodu, který krajský soud vyhodnotil jako opožděný, bylo jeho provedení nadbytečné.

Je tak zřejmé, že návrhu na provedení dokazování krajský soud nevyhověl primárně z toho důvodu, že se vztahoval právě k žalobnímu bodu, který krajský soud vyhodnotil jako opožděný. Krajský soud se tedy s tímto návrhem na dokazování řádně vypořádal. Z odůvodnění napadeného rozsudku jsou seznatelné důvody, pro které krajský soud dokazování neprovedl, tak i okolnosti a úvahy, z nichž při posouzení tohoto návrhu vycházel. Napadený rozsudek proto není nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů.

Stěžovatel v této souvislosti dále namítá, že krajský soud nesprávně odmítl provést navržený důkaz s poukazem na § 75 odst. 1 s. ř. s., byť by se navržený posudek soudního znalce měl týkat hospodářské situace ke dni vydání žalobou napadeného rozhodnutí. V této souvislosti je však třeba v prvé řadě uvést, že v daném případě krajský soud odůvodnil neprovedení dokazování primárně tím, že se vztahoval k pozdě uplatněnému žalobnímu důvodu. Tento závěr přitom stěžovatel v kasační stížnosti nenapadá.

Krajský soud skutečně při posouzení návrhu na dokazování poukázal i na § 75 odst. 1 s. ř. s. (byť v jednom ze dvou odkazů na toto ustanovení ho formálně chybně označil jako § 77 odst. 1 s. ř. s.), podle něhož soud při přezkoumání rozhodnutí správního orgánu vychází ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu. Krajský soud tak ovšem učinil v souvislosti s tím, že se finanční orgány v daném případě nezabývaly možnými dopady odvodu na hospodářskou situaci stěžovatele, neboť stěžovatel případný likvidační účinek odvodu v průběhu daňového řízení nenamítal. Řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu je totiž přezkumným řízením postaveným na kasačním principu, v jehož rámci soud ve správním soudnictví posuzuje zákonnost napadeného správního rozhodnutí. Podle § 77 s. ř. s. může krajský soud provádět při jednání dokazování, což je projev plné soudní jurisdikce, která vyjadřuje oprávnění správního soudu doplnit či přehodnotit skutkový stav věci zjištěný správními orgány. Ustálená judikatura zdejšího soudu však zároveň zastává stanovisko, že daňový subjekt je primárně povinen tvrdit rozhodné skutečnosti a navrhovat důkazy k jejich prokázání již v průběhu daňového řízení, nebrání-li mu v tom závažné důvody (srov. např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 3. 2. 2010, č. j. 1 Afs 103/2009 - 232, publikovaný pod č. 2033/2010 Sb. NSS). Neučiní-li tak daňový subjekt a nevyjdou-li namítané skutečnosti a důkazy najevo ani jiným způsobem, soudy ve správním soudnictví již nemají povinnost nahrazovat činnost finančních orgánů a zabývat se skutkovými okolnostmi, které daňový subjekt v průběhu daňového řízení neuvedl. Měl-li tedy stěžovatel v daném případě za to, že je pro něho odvod likvidační, bylo na něm, aby tuto okolnost namítal a současně prokazoval již v daňovém řízení. I tuto úvahu tedy krajský soud vyjádřil, byť velice stručně, při posouzení návrhu na dokazování.

Nejvyšší správní soud tedy z uvedených důvodů shledal námitku týkající se tvrzené nepřezkoumatelnosti rozsudku krajského soudu nedůvodnou.

Stěžovatel dále namítá, že krajský soud pochybil tím, že se nezabýval individuálními okolnostmi tohoto případu, neboť nepřihlédl k tvrzenému likvidačnímu účinku provádění odvodů za elektřinu ze slunečního záření podle § 7a a násl. zákona o podpoře využívání obnovitelných zdrojů.

Ústavní soud ve zmiňovaném nálezu ze dne 15. 5. 2012, sp. zn. Pl. ÚS 17/11, kterým zamítl návrh na zrušení části zákona o podpoře využívání obnovitelných zdrojů a souvisejících zákonů upravujících odvod za elektřinu ze slunečního záření, konstatoval, že *„nelze vyloučit, že v individuálních případech dolehne některé z napadených ustanovení na výrobce jako likvidační („rdousící efekt") či zasahující samotnou majetkovou podstatu výrobce v rozporu s čl. 11 Listiny – tedy protiústavně*". Je tedy bezpochyby třeba v každém individuálním případě dbát toho, aby aplikací dotčených ustanovení zákona o podpoře využívání obnovitelných zdrojů a souvisejících předpisů nedošlo k popření ústavně zaručených práv provozovatele, zejména práva vlastnit majetek podle čl. 11 Listiny základních práv a svobod. Stěžovatel má jistě pravdu v tom, že zamítnutí návrhu na zrušení zákona Ústavním soudem nezbavuje správní soudy povinnosti zkoumat, zda jeho aplikace není v individuálním případě protiústavní. Je však třeba zdůraznit, že soudní řízení správní je ovládáno dispoziční zásadou, přičemž zásada oficiality se uplatní jen omezeně. Správní soud je oprávněn přezkoumat správnost právního posouzení věci správními orgány, až na stanovené výjimky, výlučně k námitce žalobce, nikoliv z moci úřední (§ 75 odst. 2 s. ř. s.).

Krajský soud přitom uvedl, že žalobní bod, dle něhož má aplikace odvodu z elektřiny ze slunečního záření na stěžovatele rdousící efekt a dlouhodobě likvidační účinky, byl uplatněn až po lhůtě k podání žaloby. Proto se jím krajský soud nemohl s ohledem na § 71 odst. 2 ve spojení s § 72 odst. 1 s. ř. s. zabývat. Tento závěr krajského soudu stěžovatel, jak již bylo řečeno, v kasační stížnosti *nenapadá*. Naopak, sám v kasační stížnosti výslovně uvádí, že rdousící efekt, resp. likvidační účinky odvodu nevyvstaly až v důsledku vydání nálezu Ústavního soudu, ale existovaly již od samého počátku, tj. ještě před vyhlášením nálezu. Tím stěžovatel stvrzuje, že mu nic nebránilo v tom, aby na rdousící efekt odvodu z elektřiny ze slunečního záření s ohledem na jeho individuální podmínky poukázal již v řízení před správními orgány, nebo alespoň aby takový žalobní bod uplatnil v řízení před soudem ve lhůtě pro podání žaloby. Ostatně citovaný nález Ústavního soudu byl publikován ve Sbírce zákonů již dne 29. 6. 2012, tedy nejen před uplynutím lhůty pro podání žaloby (19. 11. 2012), ale dokonce ještě před vydáním rozhodnutí správce daně prvního stupně.

Vzhledem k tomu, že se krajský soud argumentací stěžovatele pro její opožděnost nezabýval, míjí se ta část kasační stížnosti, která poukazuje na to, že krajský soud nesprávně posoudil právní otázku tvrzeného rdousícího efektu odvodu na majetkovou podstatu stěžovatele, s důvody rozsudku krajského soudu. *Stěžovatel mohl napadnout toliko závěr krajského soudu o tom, že tento žalobní bod obsažený v replice je opožděný*. Této přípustné obrany však stěžovatel nevyužil a namísto toho zformuloval kasační námitku, jež nekoresponduje s rozhodovacími důvody krajského soudu.

Nejvyšší správní soud za daných okolností shledal předmětnou stížní námitku nedůvodnou.

Vzhledem k tomu, že se stěžovatelovou argumentací ohledně likvidačního účinku odvodu, kterou stěžovatel opakuje v kasační stížnosti, nezabýval krajský soud, neboť ji shledal opožděnou, nemohl se jí zabývat ani Nejvyšší správní soud. Za dané situace Nejvyšší správní soud neprovedl dokazování účetními výkazy, které stěžovatel navrhl k prokázání likvidačního účinku odvodu, neboť by to bylo vzhledem k již vysloveným závěrům nadbytečné.

Nejvyšší správní soud tedy dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji v souladu s § 110 odst. 1 *in fine* s. ř. s. zamítl.

O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud na základě § 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s. Účastník, který měl ve věci plný úspěch, má právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Stěžovatel v řízení úspěch neměl a žalovanému žádné náklady s tímto řízením nad rámec běžné činnosti nevznikly, takže mu Nejvyšší správní soud náhradu nákladů řízení nepřiznal.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 27. září 2013

JUDr. Ludmila Valentová
předsedkyně senátu